כח: שבועות שתים פרק שלישי שבועות

כשם שנדרי שגגות מותרים כן שבועות כו'. תימה דתלי כתיבה בדלא כתיבה שבועה כתיבה מדדרשינן לעיל (ד' כו.) האדם בשבועה פרט לאנוס ויש לומר משום דהכיא דנדרי שגגות משנה היא בפ' תרבעה נדרים (ד' כה:) אבל גבי שבועה לא תנן בסוס דוכתא ופ"ת ונדרים (שם) דקאמר שבועות שגגות היכי דמי כדרב כהנא ורב אמי אמרי לא מפרש דומיא דתנן גבי נדר כגון דאמר שבועה שלא אוכל פירות הללו אם אכלתי ונזכר שאכל או אם אוכל ושכח ואכל ועוד דכהניא דרב כהנא ורב אמי לא שייך לשון מותרין דכבר יצא לו שבועה שקר ועוד תימה דלקמן בפרק שבועת העדות (ד' לא:) דדמיק לאשכומי דקאמר לימא תנינא לדרב כהנא ורב אמי אמרי לא דייק מהכיא דנדרים דשרי נדרי שגגות דאיכא גופייהו לא יצאי אלא משבועה וגרלה דנדרים ודאי המ"ל שבועות שגגות דומיא דתנא גבי נדרים אלא ניחא לאשמועינן מעשה ורבותא דאפי' עובר על שבועתו בשעה שמוציא שבועה מפיו פטור והשתא לא מצי למידק מהכיא מתני' דנדרים תנינא לדרב כהנא ורב אמי דלמא מתני' דוקא כשאינו עובר על שבועתו לאלתר דומיא דתנא גבי נדר ואם תאמר ונדרים היכי יצאין משבועה מה לשבועה שכן אין חלה על דבר מצוה כדבר הרשות ולאו פירכא היא כדפריסית לעיל (ד' כה. ד"ה מה) דבעינן שאין שבועה חלה על דבר מצוה כיוצא בו בנדר אפילו בדבר הרשות אינו חל: **שבועה שלא אוכל תאנים וענבים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים כו'.** זו היא גי' הקונטי' ובספרים היה כתוב איפכא שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים וגרלה דמתקה בקונטי' משום דקשיא ליה דאי תאנים וענבים כל חד וחד לחודיה קאמר לא הוו ענבים אלי שיעור ואי בשניהם בבת אחת אין השבועה שייה חלה כלל מידי דהוה אתשע וי' דאי תאנים לא אכיל תאנים וענבים נמי לא אכיל והוי כבר מושבע ועומד ביה מחטא בשגגה (ויקרא ד): **זו בשגגה עלמה וכזדון מכירכה כו' חייב.** כשאכל דאשמועה היא שכוח שנשבע עליה אם יאכל מכירתה ולגבי שבועה דידה לא קרינא ביה האדם בשבועה (שם ה) וכשאכל שניה אכלה בשגגת עלמה ששכח שנשבע עליה אבל זכור הוא שנשבע על דאשמועה ובאכילה שניה חלה חייב קרבן על השניה שהרי חלה שבועתו עליו ממחלתה וכשאכלה עובר על שבועתו שוגג אבל מלקות אדאשמועה לא שהרי ממחלה לא חלה עליו שבועה הלכך לא לקי ולא קרינא ביה אין שב מידיעתו אלא שניה לפוטרו מקרבן משום עבריין (ב) לעבור על השבועה שהרי אין מזיד זה עבירה: **שפיכן כשוגג.** ששתיהן הככלות בשגגת שתי השבועות פטור שהרי בשעת (ג) אכילת ראשון היו שתי השבועות רלוויות לחול ובאותה שעה שכוח היה משתיהן ולא קרינא ביה האדם בשבועה: **אשניה מיחייב.** דהתראת ודאי היא: **ארשאונה.** והתרו באכילתה שמא תאכל מכירתה ותתחייב על זו למפרע התראת ספק היא זו: **אף אנן נמי מינינא.** כדרבא שהשולה שבועה בדבר אחר ויקיים התנאי אלריך שיהא זכור לשבועתו באותה שעה ואם לאו אין השבועה חלה: **נדרי שגגות כילד.** קתני ריש אלרבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין נדרי הבאי שגגות נדרי תוכסין והתם (ד) מפרש להו: **קונס אם אכלתי כו'.** קונס עלי דבר פלוני אם אכלתי היום והוא סבור שלא אכל ונזכר שאכל אותו הנדר בטל ומותר באותו דבר: **קונס שאני אוכל.** קונס עלי דבר פלוני אם אני אוכל היום ושכח שבועתו ואכל ושתה מותר באותו דבר. היינו דרבא שאלריך שיהא זכור לנדר בשעת קיום התנאי: **ותני עלה כשם שנדרי שגגות מותרין כו'.** והיינו כדרבא. ולא יתכן לפרש קונס שאני אוכל אלא בענין זה שחלה דבר באכילה זו כדפריסית דאי מפרשת קונס עלי אכילה ושכח ואכל ושתה מאי מותר איכא למימר דקתני ארבעה נדרים התירו חכמים ריש אלרבעה נדרים דבר פטורהו מן המלקות פשיטא מי אתרה בו והלא שכוח היה וכלל דבר אין מומר לשון פטור: **שבועות שגגות היכי דמי** לא גרסינן דהכיא אם אכלתי מיפרשא בנדרים (דף כה:) כרב כהנא ורב אמי והך דאם אני אוכל בהדיא היא אתיא כרבא: עיפא ואכימי בני רחבה דפומבדיתא היו (פנהדרין יח:): **אינו חייב אלא אחת.** טעה לומר שזו שבועה על שבועה: **הרי יצאה שבועה לשקר.** משנשבע הראשונה יצאה לשקר מפיו והלכה לה והשניה שבועה אחרת היא לעצמה ואין לך לפוטרו בשבועה לשעבר משום אין שבועה חלה על שבועה להבא שאחר ואוסר עליו את האיסור והוה ליה נשבע לקיים את המצוה: **אלא אוכל אחד ועשר.** שתי שבועות היו שבועה שלא אוכל אחד ועשר ואחר ואמר שבועה שלא אוכל עשר תאנים בהעלם אחד מהו טעה לומר שאין השבועה אחרונה בכלל שבועה ראשונה ואין זו שבועה חל על שבועה: **אישתכשם.** דשבועה על שבועה היא שהנשבע אלא יאכל אחד ועשר על עשר דכל כמה דלא אכיל אחד ועשר לא אתי לכלל עשר: **אינו חייב אלא אחת.** טעה לומר שבועת אחד בכלל עשר לפי שיש בכלל עשר: **הא אחד מיפא אכיל.** ולא נאסרו עליו אחד ברראשונה וכי אכיל אחד מיחייב משום שבועה אחרונה וכשהשלימן לעשר עבר על הראשונה: **וימנין דמשכחת לה דעיפא.** דשבועה שלא אוכל עשר ואחד ועשר ואכל עשר דאינו חייב אלא אחת: **דתמר.** רבה דאמר מר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים יחד כיום אחד אבל תאנים לחודייהו אוכל וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים ואי הוה אוכל תאנים וענבים כיום אחד היה מיחייב תרתי דכי אכל תאנים מיחייב אשבועה בתרא וכי הדר אנבים מיחייב אקמייתא: ואכל

אשיתהן במזיד אכליה לתנאיה והדר אכליה לאיסוריה מיחייב אכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה [2]פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש למ"ד [6]התראת ספק [2]שמה התראה חייב למ"ד לאו שמה התראה פטור תלאן זו בזו לא אוכל זו אם אוכל זו לא אוכל זו [7]אם אוכל זו ואכל זו בזדון עצמה ובשגגת חבירתה וזו בזדון עצמה ובשגגת חבירתה [8]פטור תלאן זו בשגגת עצמה ובזדון חבירתה וזו בשגגת עצמה ובזדון חבירתה חייב [9]שתיהן בשוגג פטור [1]שתיהן במזיד אשניה מיחייב אראשונה פלוגתא [10]דרבי יוחנן וריש לקיש אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא [11](מב:)ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין) [12]נדרי שגגות כיצד [13]קונם אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה [14]שאיני אוכל שאיני שותה שכח ואכל ושתה מותר ותני עלה כשם שנדרי שגגות מותרין [2]כך שבועות שגגות מותרות [15](שבועות שגגות ה"ד לאו כי האי גוונא שמע מינה) עיפא [16]תני שבועות בי רבה פגע ביה אבימי אחוה אמר ליה שבועה שלא אכלתי שבועה שלא אכלתי מהו אמר ליה אינו חייב אלא אחת א"ל [17]אישתבשת הרי יצאה שבועה לשקר שבועה שלא אוכל תשע ועשר מהו (ח) חייב על כל אחת ואחת אמר ליה [18]אישתבשת אי תשע לא אכיל עשר לא אכיל שבועה שלא אוכל עשר ותשע מהו (ט) אינו חייב אלא אחת אמר ליה [1]אישתבשת עשר הוא דלא אכיל הא תשע מיהא אכיל אמר אביי זימנין דמשכחת לה להא דעיפא כדמר [19]דאמר רבה [2]שבועה שלא אוכל תאנים וענבים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים ואכל **שפיכן כמוזד אכליה לתנאיה והדר אכליה לאיסוריה חייב.** מלקות שהרי באכילה ראשונה זכור היה שבועתו וחלה השבועה עליו לאסור בשניה וכשאכל שניה התרה בו התראת ודאי אל תאכל שהרי [1]נשבע עליה וגאסרה: **אכליה לאיסוריה והדר אכליה לתנאיה פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש.** דאסלינו בהתראת ספק בפ' קמא (דף ג:) והאי נמי התראת ספק דהתראה בשעת אכילת איסור בעינן ואין כאן אלא התראת ספק אל תאכלנה שמא תאכל את השניה ונמצאת עובר על זו למפרע ואם התרו בו בשעת אכילת השניה אל תאכל שהרי אתה עובר על הראשונה למפרע ואע"פ שהתראת ודאי היא התראה שאין מלקות בא ע"י אכילה זו: **אלאן זו כזו.** שתיהן כדמפרש ואזיל נמצאו שתיהן איסור ושתיהן תנאי: הכי גרסינן **אכל זו בזדון עלמה וכשגגת חבירתה וזו בזדון עלמה וכשגגת חבירתה פטור זו בשגגת עלמה וכזדון חבירתה וזו בשגגת עלמה וכזדון חבירתה חייב שתיהן בשוגג פטור שתיהן במזיד אשניה מיחייב אראשונה פלוגתא דרבי יוחנן וריש לקיש אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא (מב:)ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין נדרי הבאי נדרי שגגות נדרי אונסין) נדרי שגגות כיצד קונם אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה שאיני אוכל שאיני שותה שכח ואכל ושתה מותר ותני עלה כשם שנדרי שגגות מותרין כך שבועות שגגות מותרות (שבועות שגגות ה"ד לאו כי האי גוונא שמע מינה) עיפא תני שבועות בי רבה פגע ביה אבימי אחוה אמר ליה שבועה שלא אכלתי שבועה שלא אכלתי מהו אמר ליה אינו חייב אלא אחת א"ל אישתבשת הרי יצאה שבועה לשקר שבועה שלא אוכל תשע ועשר מהו (ח) חייב על כל אחת ואחת אמר ליה אישתבשת אי תשע לא אכיל עשר לא אכיל שבועה שלא אוכל עשר ותשע מהו (ט) אינו חייב אלא אחת אמר ליה אישתבשת עשר הוא דלא אכיל הא תשע מיהא אכיל אמר אביי זימנין דמשכחת לה להא דעיפא כדמר דאמר רבה שבועה שלא אוכל תאנים וענבים וחזר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים ואכל**

עין משפט נר מצוה

צא א ב מיי' פ"ד מהל' שבועות הל' טז יז ולמיל כל"ר:
צב ג מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הל' ד:
צג ד מיי' פ"ד מהל' שבועות הל' יט סמג לאוין רמח טוש"ע י"ד סי' רלט סעיף ח:
צד ה מיי' שם הל' יט סמג שם טוש"ע שם:
צה ו מיי' פכ"מ שם הל' יח:
צו ז ח מיי' שם הל' יט ולמיל כל"ר:
צז ט מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' ח ג סמג לאוין רמג טוש"ע י"ד סי' רלט סעיף ח:
צח י טוש"ע שם ס"ו:
צט כ מיי' פ"ג מהל' שבועות הלכה ו סמג לאוין רמח טוש"ע י"ד סי' רלט סעיף ח:
ק ל טוש"ע שם סי' רלח סעי' כב:
קא מ מיי' שם פ"ד הלכה יב סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלח סעי' יב:
קב נ מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעי' יג:
קג ס מיי' שם הל' יד:

רבינו חננאל

בשוגג פטור שתיהן במזיד אכלה לתנאיה שהיא השניה שאמר בה אם אוכל זו והדר אכל לזו שאמר בה שבועה שלא אוכל חייב מלקות. פ' הראשונה היא האיסור שעליה נשבע שלא לאוכלה השתא אי אכלה לאיסוריה שהתרו בו בשעה שבא לאכלה אל תאכל אותה שאם תאכל עוד האחרת תלקה וחזר ואכל השניה זו התראת ספק: באנו למחלוקת ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש למ"ד התראת ספק כו': תלאן זו בזו. כגון דאמר שבועה שלא אוכל זו אם אוכל זו ושלא אוכל זו אם אוכל זו ואכל זו בשגגת חברתה ובזדון עצמה וזו בזדון עצמה ובשגגת חברתה חייב. שנמצאת אכילתו בשתיהן בזדון עצמן. אבל זו בשגגת עצמה ובזדון חברתה וזו בשגגת עצמה ובזדון חברתה פטור שנמצאת אכילתו בשתיהן בשגגת עצמן. וכ"ש אם אכלן לשתיהן בשוגג שפטור. שתיהן במזיד אראשונה דהיא התראת ספק באנו למחלוקת ר"י ור"ל אשניה ודאי חייב מלקות דהיא התראת ודאי היא ופשוטה היא אלא משום שיש טעות בניסחאות הוצרכנו לכותבה: אמר רב מרי אף אנן נמי תנינא נדרי שגגות כיצד אמר קונם אם אכלתי ואם שתיתי ונזכר שאכל ושתה שאיני אוכל ושאיני שותה ושכח ואכל ושתה [מותר]. ותני עלה

מסורת הש"ס

(א) מכות טז. [לעיל ג: וש"נ], כ) רש"ל מ"ז, ג) נדרים כ: [מיר יח:], ד) [נדרים כה:], ה) [נ"ל שאני], ו) רש"ל מ"ז, ז) [לקמן לו:], ח) [זבחים כו.], ט) נדרים ז:, י) נדפוס הגירס, נשבע, כ) נדפ"מ: משומר, ל) נדפוס הגירס' אלילה ראשונה. וכ"ה הריעב"ן, מ) [נדרים כ: כד: כה: כז.],

הגהות הב"ח

(א) גב' ועבר מהו א"ל חייב עכ"ל: (ב) שם ומסע מהו א"ל אינו חייב:

מוסף רש"י

ארבעה נדרים התירו חכמים. כלא שום שאלה (נדרים כ:). נזכר שאכל ושתה. פטור, דלגו לאוקמי דסבר שבאמת נשבע (שם כה:).

רבינו חננאל (המשך)

כשם שנדרי שגגות מותרין כך שבועות שגגות מותרות. היכי דמי שבועות שגגות לאו כהאי גוונא ש"מ: איפא תני שבועות בי רבה שאליה אבימי אחוה אמר שבועה שלא אכלתי שבועה שלא אכלתי והוא אכל מהו א"ל אין חייב אלא אחת. אמר ליה אישתבשת הרי יצאת שבועה לשקר ראילו נשבע לא אוכל לא אוכל אינו חייב אלא אחת. שבועה (חלה) [היא] על שבועה. אבל לא אכלתי [ולא אכלתי] חייב על כל אחת ואחת. הדר בעא מיניה שבועה שלא אוכל שמונה. שבועה שלא אוכל תשע. שבועה שלא אוכל עשר מהו. א"ל חייב על כל אחת ואחת. [א"ל אישתבשת] השתא תמניא לא אכיל תשע ועשר מצי אכיל כיון דמן השמינית נאסרו הויא להו התשיעית והעשירית אסורות שאי אפשר לו לאוכלן אלא באיסור. שהרי לא יתכן לוכל תשיעית אלא אחרי [השמינית והעשירית] אחרי] התשיעית. הלכך נאסר בכולן משבועת השמינית ואין איסור חל על איסור. הדר בעא מיניה שבועה שלא אוכל עשר שמונה מהו. א"ל אינו חייב אלא אחת. א"ל אישתבשת שהרי כשנשבע בעשר בתשע מותר היה כו'. הלכך שבועה חלה עליו על כל אחת ואחת: אמר אביי זמנין דמשכחת לה להא דאיפא כדרבה דאמר שבועה שלא אוכל תאנים וחזר (ואכל) [ואמר שבועה שלא אוכל] תאנים וענבים ואכל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com